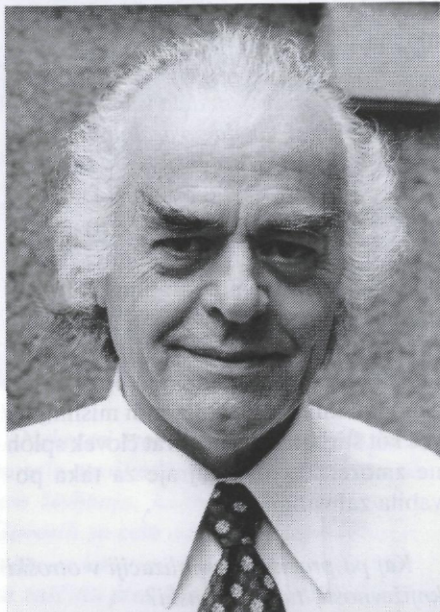


»S POMOČJO KNJIG ZA OTROKE IN MLADINO SEM LAHKO PRISPEVAL H KULTURNI IZMENJAVI MED NARODI...«

Ob 80-letnici dr. Walterja Scherfa



Internationale Jugendbibliothek, po naše Mednarodna mladinska knjižnica, v Münchnu je lani (1999) slavila petdesetletnico svojega obstoja. Polovico tega obdobja jo je vodil dr. Walter Scherf, ki je letos junija praznoval svojo osemdesetletnico. Obe obletnici sta priložnost, da v naši reviji vsaj obrisno predstavimo večstransko dejavnost Walterja Scherfa, ki je plodno prepletena s knjižnico, njegovo raziskovalno delo na področju mladinske književnosti, še posebej pa naj spomnimo na dragocene stike z Mednarodno mladinsko knjižnico, ki so se spletli v času direktorja Walterja Scherfa in jih negujemo še danes. (V nadaljevanju uporabljam kratico IJB).

Walter Scherf se je široko razgledan razgibano in prilagodljivo loteval raznovrstnih nalog. Študiral je matematiko,

fiziko, muzikologijo, nato pedagogiko, psihologijo in etnografijo v različnih univerzitetnih mestih (Danzig, Aachen, Göttingen, München), spoznal je delo v tiskarni, bil je lektor in urednik. V petdesetih letih je pisal knjige za otroke in mladino, nato se je organizacijsko in strokovno posvetil knjižnici IJB ter hkрати tudi študijskemu delu, ki ga je v začetku osemdesetih let zaokrožil z doktoratom.

Leta 1957 je od Jelle Lepman, ustanoviteljice Mednarodne mladinske knjižnice, prevzel vodenje te ustanove in jo v 25 letih z velikim zamahom razvijal ter ustvaril iz nje nepogrešljiv mednarodni študijski center. Neutrudno si je s preudarno razpredenimi stiki prizadeval za sporazumevanje med narodi. V knjižnici so se srečevali pisatelji, ilustratorji, strokovnjaki za različna vprašanja književnosti, branja, knjižničarji, založniki in drugi. S štipendijami je IJB omogočala študij svojih strokovnih fondov in spoznavanje dejavnosti za otroke. Številne mednarodne vezi je stkal tudi na potovanjih po vzhodni in zahodni Evropi, bil je v Ameriki, Kanadi in na Japonskem. Kogar je pot zanesla v knjižnico, je postal njen privrženec in z Walterjem Scherfom je trajneje ohranjal stike.

Z rednim letnim pritokom knjig za otroke in mladino z vsega sveta je IJB oblikovala izjemen knjižnični fond. Vsakoletno bero so knjižnični strokovnjaki ob pomoči štipendistov obdelali in jih urejali za razstavo vsako leto v novembru. Knjige so bile predstavljene po deželah, posebej pa so bile izbrane knjige za tematski del razstave, ki naj bi pokazala, kako se podobne teme lote-

vajo avtorji na različni koncih sveta. Mednarodna mladinska knjižnica je imela takrat domačnostne prostore v večji vili v neposredni bližini Bavarske državne knjižnice. Ta bližina ni bila samo fizična, temveč je tudi medsebojno sodelovanje omogočalo IJB, da je svoje vsakoletne razstave pregledno postavila v Bavarski državni knjižnici. Svečana otvoritev razstave je bila vsakokrat priljubljena priložnost za številna srečanja in spoznavanja založnikov, avtorjev, knjižničarjev in drugih zainteresiranih.

Kljub vedno večji utesnjenosti je knjižnica tudi v svojih lastnih prostorih redno postavljala manjše razstave, ki niso bile samo pregledna, temveč tudi raziskovalna predstavitev gradiva. Walter Scherf je skrbel, da so ob razstavah nastajali specializirani tiskani katalogi za zainteresirano publiko in so bili pomemben informacijski vir, saj so dajali reprezentativen pregled mladinskih knjig za določeno tematsko področje.

Druga privlačnost IJB pa je bila knjižnica za otroke s svojo izposojevalnico, ki je bila z vrsto pretehtanih dejavnosti za otroke različnih starostnih stopenj prava učilnica za bibliopedagoško delo. Tako sta teorija in praksa bili medsebojno povezani in oplojeni.

Walter Scherf je bil strog in zahteven do sodelavcev pa tudi do štipendistov, hkrati pa je deloval spodbudno, kadar je bilo treba ustvarjati. Sam se je ob delu v knjižnici vedno bolj študijsko poglobljaj v problematiko mladinske književnosti in mladega bralca. Napisal je veliko člankov, zelo zgodaj (1959) se je ukvarjal s stripi in se izrekel proti pavšalnim sodbam o njih, obravnaval je psihološke vidike branja, zanimalo so ga politične tendence v knjigah za otroke in mladino, razmišljal je, kako pisati zgodovino mladinske književnosti, več člankov je posvetil pomenu in funkciji pravljice, različnim vrstam pravljice, se izrekel proti na-

pačnim interpretacijam okrutnosti v ljudski pravljici, da omenimo le nekatere teme. Nastopal je z referati na mednarodnih posvetovanjih, skrbel za pripravo raznih gradiv, ki so predstavljala dejavnost knjižnice na sejmu otroških knjig v Bologni, med drugim na primer za še sedaj vsako leto aktualno publikacijo *The White Ravens*, anotirano bibliografija najboljših knjig za otroke in mladino z vsega sveta po izboru IJB.

Svoja razmišljanja in raziskovanje je usmerjal v zgodovino mladinske književnosti, v strukturnoanalitične raziskave mladinske književnosti, najobsežneje pa se je posvetil pravljicam kot zbiratelj in raziskovalec, zanimali so ga pripovedni tipi, motivi, njihove variante in razširjenost v evropskih in zunajevropskih pravljicah. Svoje ugotovitve je strnil v leksikalno zasnovanih knjigah, najprej v *Lexikon der Zaubermärchen* (1982), nato pa v obsežni knjigi *Das Märchenlexikon* v dveh delih (1995).

Študij v knjižnici je dajal vsakomur, ki se ukvarja z mladinsko književnostjo, knjižničarjem, pedagogom in drugim strokovnjakom odlično podlago in spodbudo za nadaljnje delo. Tudi Slovenija je bila deležna štipendij za študij. Martina Šircelj je v zborniku Pionirske knjižnice Ljubljana (1998) zapisala naslednje: »Pomembno je bilo, da nam je IYL (International Youth Library) namenila že v šestdesetih letih nekaj štipendij. Svojo prvo uro pravljic sem izvedla kot pripovedovalka v IYL; v tistem času smo v tej knjižnici pripravljali božično razstavo jugoslovanskih mladinskih knjig, prednjačile so slovenske ... «

Naše knjižničarstvo in raziskovalno delo je v marsičem povezano z IJB in osebno z Walterjem Scherfom. O tem pričajo korespondence med njim in našimi sodelavci (Alenka Glazer, Martina Šircelj, Darja Kramberger, Darka Tancer-Kajnih in drugi), pa prevodi Scherfovih tekstov v reviji *Otrok in knjiga*, ki

ji je bil Walter Scherf od vsega začetka zelo naklonjen. Naj dodam še družno dejanje, ko nas je Walter Scherf povabil, da pripravimo katalog slovenskih knjig za otroke po starostnih stopnjah z anotacijami, po katerem bi nemške, nizozemske in skandinavske knjižnice nabavljale knjige za otroke slovenskih delavcev v tujini. Delo smo opravile na njegovo prošnjo Alenka Glazer, Martina Šircelj in Darja Kramberger.

Sodelovanje s Scherfom je bilo prijetno, ker si je prizadeval vzpostaviti čimbolj spoštljiv in pristrčen stik, obudovanja vredno je bilo tudi, kako si je vedno vzel čas, da odgovori na pismo, da se pisno zahvali za sodelovanje. Slovenija se mu je še posebej priljubila, oba s soprogo Elisabeth sta se navduševala nad Piranom, kamor sta se rada vračala.

S celotno svojo dejavnostjo v IJB je Walter Scherf uresničeval zamisli in usmeritve, ki jih je začrtala Jella Lepman. S svojo knjigo z naslovom *Die Kinderbuchbrücke* (Otroška knjiga – most med otroki vsega sveta) je simbolično označila pomen svojih prizadevanj. In Walter Scherf je ustvarjal in utrjeval mostove širom po svetu, zato je lahko

upravičeno ob koncu svojega delovanja v knjižnici aprila leta 1982 zapisal v poslovilnem pismu: »S pomočjo knjig za otroke in mladino sem mogel skupaj s svojimi sodelavci prispevati naš delež k pospeševanju kulturne izmenjave prek vseh meja, zgraditi medsebojno razumevanje in prijateljsko sodelovanje v prid otrokom in mladostnikom po vsem svetu. Čutim se obogateneга s svojimi izkušnjami ... «

Ob prebiranju gradiva za ta kratki zapis, ki ga je spodbudila kolegica Alenka Glazer, se je izkazalo, da bi bilo potrebno in koristno podrobneje raziskati naše sodelovanje z Mednarodno mladinsko knjižnico, prikazati pomen in spodbudnost medsebojnih stikov, predstaviti vrste in potek povezovanja od začetkov v petdesetih letih do danes, in da bi bila podoba čimbolj nazorna, bi jo bilo prijetno dopolniti z osebnimi spomini udeležencev. Bilo bi vredno truda, da bi se videlo, kako so nas mladinske knjige povezovale s svetom. In kaj nam je pri tem pomenila prijazna naklonjenost gospoda Walterja Scherfa.

Darja Kramberger